

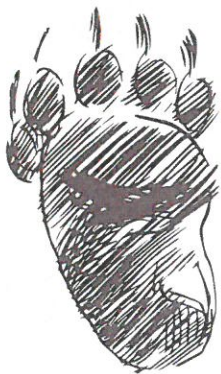
Medvěd hnědý obývá horské zalesněné oblasti. Je obvykle tmavě hnědého zbarvení a hmotnosti dospělých jedinců kolem 100–350 kg. Samci jsou větší než samice. Je plachý, člověku se raději vyhne. Přes zdánlivou neohrabanost se dokáže i v obtížném terénu pohybovat tiše, lehce a rychle. Má výborný čich a poměrně dobrý zrak a sluch. Je čilý zvláště za soumraku a v noci. Umí šplhat na stromy a dobře plave. Medvěd je všežravec. Jeho jídelníček tvoří převážně rostliny, lesní plody, ovoce, obilniny, požírá i měkčí části stromů. Vybírá mravence, včely, obratně loví ryby a zvláště miluje med. V lese působí i jako „zdravotník“ – loví slabší kusy zvěře, požírá uhynulá zvířata. Od lidských sídel se drží v dostatečné vzdálenosti, ale když se mu naskytne příležitost nepohrdne ani domestikovanými zvířaty a odpadky. Kromě stop zanechává v přírodě další pobytové znaky (trus, zbytky kořisti, rozhrabané mraveniště a vosí hnízda, polámané větve stromů nebo chlupy na stromech, o které se otíral). Okousané, podrápané nebo močí označené stromy představují důležitá komunikační místa medvědů. Útočí pouze v případě, když se cítí ohrožen, je podrážděný nebo zraněný.

V legislativě EU je medvěd hnědý zařazen mezi přísně chráněné druhy. V Bernské úmluvě o ochraně evropské divoké flóry a fauny je zařazen mezi chráněné druhy. Na Slovensku patří medvěd mezi chráněné druhy živočichů. V České republice je medvěd na seznamu kriticky ohrožených druhů. Škody způsobené medvědem jsou hrazeny dle zákona č.115/2000 Sb.

přední stopa

zadní stopa

Naše organizace se dlouhodobě věnuje ochraně velkých šelem a informování veřejnosti o této problematice. Na číslech **+420 774 652 299** nebo **724 804 161** uvítáme Vaše informace o nálezů pobytových znaků velkých šelem nebo o přímém setkání s nimi. Můžete je rovněž psát na mailovou adresu sulgan@valachnet.cz a objednat si na toto téma přednášku, výukový program či terénní exkurzi.

Vydala ZO ČSOP Radhošť v rámci programu Českého svazu ochránců přírody „Ochrana biodiverzity“, podpořeného Lesy České republiky, s.p. a Ministerstvem životního prostředí. Materiál nemusí vyjadřovat stanoviska Ministerstva životního prostředí. <http://biodiverzita.csop.cz>

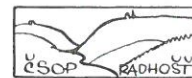
ZO ČSOP Radhošť, Láz 2287, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm, tel. 774652299, e-mail: sulgan@valachnet.cz, www.csopradhost.cz

Český svaz ochránců přírody, Michelská 5, 140 00 Praha 4, tel. 222 516 115, e-mail: info@csop.cz, www.csop.cz

Námět František Šulgan, odborná spolupráce Dana Bartošová, Ludvík Kunc, Michal Bojda, Michal Šulgan, kresby Ludvík Kunc, design Abidesign, tisk 2019

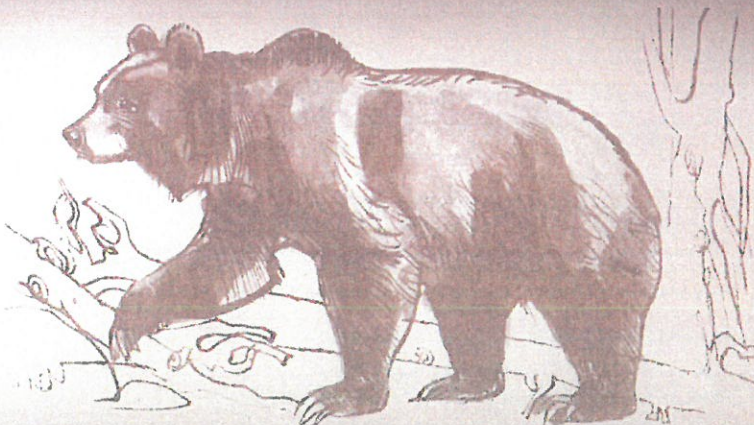
Ministerstvo životního prostředí

MEDVĚD HNĚDÝ

URSUS ARCTOS

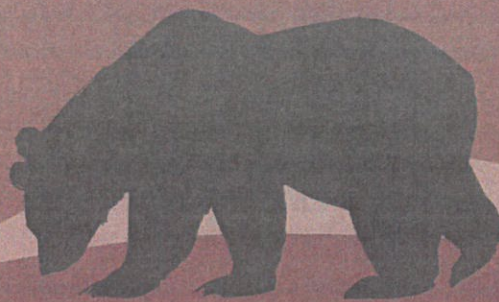
Medvěd hnědý (*Ursus arctos*) byl až do konce 19. století trvalou součástí české zvěřiny. Díky dlouholeté ochraně těchto šelem na Slovensku a návaznosti pohraničních pohoří se medvědi do České republiky znovu vrací. V Beskydech je od roku 1973 každoročně zaznamenáván jejich výskyt.

MEDVĚDI A LIDÉ

mohou žít spolu bez problémů

Chcete, aby prostředí chalupy, chaty, turistického střediska nebo tábora bylo bezpečné před návštěvami medvědů? Stačí odstranit z okolí zbytky potravy, odpadky nebo obaly z potravin, které medvědy přitahují. Takovýmto způsobem ochráníte sebe, ale i medvědy před zbytečnými strezy z neočekávaného překvapujícího střetnutí. Jestliže se budete řídit níže uvedenými radami, můžete předejít zbytečným komplikacím.

Nakládání s odpadky

- Zejména přes noc nenechávejte zbytky jídla volně u chaty.
- Odpadky ukládejte v dobře uzavřených popelnících nebo kontejnerů.
- Na kompost neodkládejte ovoce a zbytky potravin.
- Při likvidaci odpadků biologického charakteru používejte vápnění, abyste zredukovali vytváření zapáchajících látek.

Táboření v přírodě

Na území chráněné krajinné oblasti nebo národního parku je zakázáno tábořit mimo místa k tomu vyhrazená. V případě, že táboříte na vyhrazeném místě, nebo jste nuceni přespat ve volné přírodě, doporučujeme:

- K táboření si vyberte místo vzdálenější od vyšlapaných lesních chodníků a břehů potoků a řek.
- Místo, kde vaříte, by mělo být vzdáleno nejméně 50 m od tábořiště po větru. Pokud si budete připravovat jídlo opékáním na ohni, buďte opatrní. Je-li medvěd nablízku, může ho vůně jídla přilákat.
- Šaty, ve kterých vaříte, nepoužívejte při vycházkách do lesa a nenechávejte je ve stanu.
- Nádobí udržujte v čistotě a skladujte s potravinami.
- Jídlo v plechovkách (např. ryby) zkonzumujte ihned po otevření. Neskladujte žádné jídlo nebo pronikavě vonící věci (parfémy, zubní pasty) uvnitř stanu.
- Jestliže nemáte jinou možnost, najdete si dva stromy vzdálené od tábořiště nejméně 200 m a vzdálené od sebe cca 6 m a potraviny nebo odpadky zavěste mezi ně nejméně 4 m nad zemí.
- Odpadky by měly být uskladněny v malých přenosných kontejnerech nebo v uzavřených igelitových sáčkích.

Přítomnost v teritoriu medvěda

Každý, kdo se nachází v teritoriu medvěda se může s ním i setkat. Proto věnujte pozornost svému okolí. Zejména v odlehlých částech hor nevstupujte do nepřehledných houštin. Pamatujte, že medvěd na Vás nečeká a bezdůvodně na Vás nezaútočí.

- Vycházky a túry absolvujte jen za denního světla. Je výhodnější, když se terénem pohybujete ve dvojicích nebo ve skupině. Členové skupiny by měli udržovat vzájemný kontakt. Panika může ohrozit bezpečnost celé skupiny. Dětem nedovolte příliš se vzdalovat.
- V nepřehledném terénu buďte opatrní, vytvářejte přiměřený hluk (mluvte nahlas, zpívejte si, pískejte - nemusí být ale účinné, když napodobujete hlas ptáků). Medvěd Vás zaregistruje a vyhne se Vám.
- Buďte zvláště opatrní při nízké viditelnosti (mlha) nebo slyšitelnosti (silný déšť, vítr, hukot potoka apod.).
- Dávejte pozor v místech, kde je hodně lesních plodů, nebo ve starých ovocných sadech.
- Buďte opatrní, když narazíte na čerstvé znaky přítomnosti medvěda – stopy, vlhký trus, zvratek, rozhrabaný pařez, poškrábané stromy, okousanou kůrou stromů apod...
- Pokud objevíte uhynulé zvíře, nepřibližujte se k němu. Může se jednat o kořist medvěda, který by mohl být nablízku. Na kadáver v lese vás často upozorní krkavcovití ptáci a dravci. Na přítomnost medvěda upozorní také splašená zvěř, křik sojek, pískání kosa, bekání srnčí zvěře apod.
- Držte si psy na vodítku a pod kontrolou. Psi mohou ucítit medvěda a zaútočit na něj nebo budou před ním utíkat a dovedou medvěda až k Vám.
- Na výletech nepoužívejte silně vonící kosmetiku. Pamatujte, medvěd má výborný čich.

Setkání s medvědem

Neexistují zaručená pravidla chování při setkání s medvědem, ale následující rady mohou být užitečné:

- Zachovejte klid a snažte se správně odhadnout situaci. Uvidíte-li medvěda, který je od Vás dostatečně daleko, přibližuje se k Vám, ale dosud Vás nezpovozoval, upozorněte ho na sebe hovorem. Pokud se přibližuje, ustupte mu z cesty a pomalu a klidně odejděte. Všimněte si směru větru. Pokud vítr vane směrem k Vám, nemůže Vás medvěd ucítit.
- Je-li medvěd velmi blízko nekřičte na něj, může ho to vyprovokovat. Zachovejte klid, mluvejte na něj, pokojně odcházejte a mírně gestikulujte. Vyhněte se soustředěnému pohledu z očí do očí – pro šelmy to bývá výzva k souboji.
- V žádném případě se k medvědovi nepřibližujte, nedrážděte ho, neházejte po něm kameny a nesnažte se ho ani zahrnat. Nikdy nelákejte medvěda na potravu pro atrakci, pozorování nebo fotografování. Může se stát agresivním, nebo Vás začne obtěžovat, strhávat batoh apod...
- Postaví-li se medvěd na zadní nohy, neznamená to, že je agresivní. Možná se chce jen rozhlédnout, čichat, poslouchat, zkrátka zorientovat se nebo identifikovat pro něho podezřelou věc. Zachovejte klid, mluvejte na něj.
- Někdy medvěd zdánlivě zaútočí, aby Vás pouze zastrašil. Rozběhne se, prudce zastaví těsně u Vás a vrací se zpět na původní místo.

Někdy tento zdánlivý útok zopakuje. Zachovejte klid a pomalu se vzdalujte z tohoto místa. Nikdy před medvědem neutíkejte. Je rychlejší než člověk (dokáže běžet rychlostí až 60 km/h). Pokud to nevydržíte a dáte se před medvědem na útěk, odhodte nějakou věc (batoh, tašku), abyste medvěda zmátli, odpoutali jeho pozornost a zdrželi ho.

- Lezení na strom využívejte jako poslední možnost při úniku. Mladší medvědi vylezou i na strom, proti staršímu se můžete ubránit tím, že vylezete nejméně 4 m nad zemí, aby na Vás nedosáhl.
- Nebezpečné může být, když medvěda překvapíte ve spánku, při konzumaci potravy, v blízkosti jeho kořisti nebo mláďat. Nikdy se nepřibližujte k medvídatům!
- „Štěkající“ nebo mručící medvěd, který otvírá hubu, otáčí se bokem, aby demonstroval svoji velikost, signalizuje agresivitu. Když začne řvát, sekat zuby, údery předních tlap vyhazovat kusy hlíny a sklopí dozadu uši, znamená to, že se agresivita stupňuje.
- Pokud Vás medvěd napadne, lehněte si obličejem k zemi. Stočte se do pozice, ve které si stehna tlačíte na hrudník a hlavu se snažte skrýt mezi kolena. Spojte prsty vzadu na krku a chraňte si je. Přitom tlačte lokty ke kolenům. Tato pozice Vám chrání krk, hlavu a jiné životně důležité orgány. Máte-li batoh, stáhněte si jej na hlavu a krk. Nehýbejte se, dokud medvěd neopustí místo, kde se nacházíte.